

Elbląg jest doskonałym punktem odśrodkowym do wyjazdów w najbliższą okolicę (Malbork, Frombork, Trójmiasto, Lidzbark Warmiński, Św. Lipka, Kwatera Hitlera, jak również na Mierzeję Wiślaną - Krynica Morska, czy też Trasę Nadzalewową - przez Kadyny - do Fromborka).

Dzień pierwszy.

Wyjazd do Trójmiasta (**Gdańsk, Oliwa, Sopot, Gdynia**). 75 km w jedną stronę. W Gdańsku zwiedzanie Starego Miasta między Zieloną i Złotą (Królewską) Bramą. Ulica Długa, Fontanna Neptuna. Złota kamieniczka, Dwór Artusa, Ratusz Staromiejski (w nim Muzeum Miasta Gdańska, Dolna i Górna sień itp.). Wnętrze Domu Uphagena i d. poczty. Następnie poprzez Zbrojownię, przejście do Bazyliki Mariackiej (w jej wnętrzu m.in. największy zegar astronomiczny, wyposażenie ołtarzy, organy, ewent. wejście na wieżę. Bazylika Mariacka jest piątą co do wielkości świątynią w Europie. Na zewnątrz Bazyliki - Zegar Groblowy, nieco dalej kościół poświęcony Janowi III Sobieskiemu. Za Bazyliką najpiękniejsza ulica Starego Miasta w Gdańsku - ul. Mariacka, z przepięknymi przedprożami. Na ulicy Mariackiej były kręcone epizody do filmu „Błaszany Bębenek”, „Budenbrokowie” i in. W Gdańsku urodził się m.in. filozof Artur Schopenhauer, malarz Daniel Chodowiecki, Gabriel Fahrenheit - termometr i Günther Grass - laureat Nagrody Nobla w dziedzinie literatury. Na Motławą i Długim Pobrzeżu interesujący jest przede wszystkim Żuraw, pierwszy polski statek zbudowany po wojnie „Sołdek”, Muzeum Ornitologiczne oraz znajdująca się niedaleko znana restauracja „Pod Łososiem” z cennym wyposażeniem wnętrza. W Oliwie, w klasztorze pocysterskim - bezpłatny koncert organowy (organy zbudował Johann Wulf). W Sopocie - znajduje się najdłuższe molo nad Bałtykiem - 512 m. Wstęp na molo - ok. 3 złote od osoby. W tym mieście urodził się m.in. Nikolas Nakszyński, znany później jako Klaus Kinsky, pochodzący z półżydowskiej rodziny. W Sopocie wart obejrzenia jest także deptak - ul. Monte Cassino, dawniej ulica Morska. W górnej części Sopotu znajduje się znana Opera Leśna, gdzie już przed wojną odbywały się znane festiwale Wagnerowskie. Przy imponującym „Grand Hotelu” znajduje się wygodny i bezpieczny parking.

Drugi dzień

Wyjazd do **Pelplina i Kwidzyna**. Do Pelplina jest ok. 65 km. Do Kwidzyna z Elbląga - 75 km. W Pelplinie znajduje się wybudowany w 1274 r. klasztor Cystersów - przez Sambora II, największy w obszarze dolnego Powiśla. Do zwiedzania także Collegium Marianum i kościół p.w. Najświętszej Marii Panny, św. Bernarda i św. Stanisława. W znajdującym się niedaleko Muzeum znajduje się piąta wydrukowana biblia w drukarni Jana Gutenberga. Wstęp kosztuje 60 zł - od grupy powyżej 25 osób. Następnie powrót przez Czarlin, Malbork, Sztum do Kwidzyna. Po drodze most na Wiśle w Knybawie, z ładnym widokiem na Tczew. Przed wjazdem do Malborka skręcamy na krótko w lewo, gdzie parkujemy przy małej zatoczce autobusowej nad Nogatem. Z tego miejsca rozciąga się imponujący widok na Zamek w Malborku, widoczny jest najpierw ratusz staromiejski, kościół św. Jana, Zamek Średni, Gdanisko (Dansker), Zamek Wysoki, Pałac Wielkich Mistrzów oraz Wieża Maślankowa. Wracamy do trasy na Sztum, a przed tą miejscowością - w Sztumskiej Wsi znajduje się tablica pamiątkowa dot. Rozejmu w Sztumskiej Wsi z 1635 r. Ze Sztumu zbaczamy w kierunku Białej Góry, gdzie w widłach Wisły i Nogatu znajduje się olbrzymia śluza. Biała Góra zwana była w okresie 1919-1939 „zakątkiem trzech krajów”, tj. Polski (chodzi o tzw. korytarz znajdujący się po drugiej stronie Wisły, Wolnego

Miasta Gdańska - widły Nogatu i Wisły oraz Niemiec - po prawej stronie Nogatu (obszar tzw. Prus Wschodnich). W Kwidzynie zwiedzanie wnętrza Katedry oraz Muzeum Zamkowego, gdzie w podziemiach znajduje się m.in. d. katownia i muzeum tortur. Ze Starego miasta w Kwidzynie niewiele pozostało, spalone przez sowieckich żołnierzy już po zakończeniu wojny. Z dawnego ratusza pozostała tylko dolna część wieży. Powrót z Kwidzyna może odbyć się przez Prabuty, Susz i Kamieniec k. Susza. Ten dawny majątek niemieckiego rodu Finck von Finckenstein i von und zu Dohna - Schlobitten, był przez kilka tygodni (kwiecień-czerwiec) 1807 siedzibą Napoleona Bonaparte. Przebywała tu też Maria z Łączyńskich - Walewska. Dzisiaj są tu ruiny pałacu. Powrót przez Dzierzgoń do Elbląga.

Dzień trzeci.

Przeływ statkiem po **Kanale Elbląskim**, „gdzie statki pływają po trawie”. Szlak ten zaczyna się w Elblągu, na rzece Elbląg, następnie prowadzi przez największy rezerwat ptactwa w Polsce północnej - jezioro Druzno. Dalej znajduje się pięć unikatowych pochylni, gdzie statek za pomocą wózka pokonuje kolejno pięć wzniesień, łącznie na odcinku 9,28 km pokonuje różnicę poziomów prawie 100 metrów! Dla porównania prawie tyle liczy wieża kościoła św. Mikołaja w Elblągu. Kanał wybudował w latach 1845 - 1860 wybitny niemiecki inżynier - Georg Jakub Steenke. Najładniejszy odcinek tego szlaku wodnego prowadzi właśnie z Elbląga do Buczyńca. Na trzeciej pochylni w Oleśnicy, rozciąga się przepiękna panorama w kierunku Elbląga, jez. Druzno i Wzniesień Elbląskich. Podróż do Ostródy trwa 11 godzin, czyli cały dzień. Bilet na statek kosztuje od osoby 70 złotych, a podróż trwa ok. 4 i pół godziny. Powrót autobusem do Elbląga, następnie czas wolny.

Dzień czwarty.

Całodzienna wycieczka na **Mazury**. Trasą przez Pasłęk, Ornetę, Krosno k. Ornety - tutaj zwiedzamy krótko piękny, barokowy kościół pielgrzymkowy, będący swoistą repliką **Świętej Lipki**. Dalej przejazd do Lidzbarka warmińskiego i tu ewentualne zwiedzanie zamku biskupiego. Następnie dłuższy pobyt w Świętej Lipce, połączony z koncertem organowym i zwiedzaniem kościoła. Stąd przejazd poprzez Reszel, Kętrzyn do Gierłóży - Głównej Kwatery A. Hitlera, tzw. „**Wilczy Szaniec**”. Tutaj m.in. zwiedzamy tablicę ku czci polskich saperów, płk. Clausa v. Stauffenberga i ruiny bunkrów. Przewodnik kosztuje 50 złotych, plus opłata parkingowa. Powrót przez Mrągowo, Sorkwity, Barczewo, Olsztyn, Ostróde. Do Gierłóży jest ponad 150 km.

Piąty dzień.

Zwiedzanie największego zamku krzyżackiego w Europie - **Malborka**. Zamek ten był w latach 1309 - 1454 siedzibą Wielkich Mistrzów Zakonu Krzyżackiego. Zwiedzanie zamku z przewodnikiem trwa ok. 2 godz. Przewodnik ok. 170 zł, plus 15 złoty wstęp od każdego uczestnika wycieczki. Powrót do Elbląga i popołudnie do wolnej dyspozycji.

Szósty dzień.

Trasa Nadzalewowa. Trasa ta prowadzi praktycznie do Tolkmicka wzdłuż słynnej Kolei Nadzalewowej, zbudowanej na skraju Zalewu Wiślanego. Wyjazd z Elbląga w kierunku Suchacza, następnie zwiedzanie Kadyn, b. rezydencji Kajzera Wilhelma II (ostatni cesarz Niemiec). W Kadynach ostatnim właścicielem majątku był Książę Luis - Ferdynand von Preußen. W tej pięknej miejscowości nad Zalewem Wiślanym znajdują się m.in. dawne obiekty majątku cesarskiego: pałac, zabudowania robotników majątku, d. gorzelnia - obecnie piękna restauracja, tysiącletni „Dąb Bażyńskiego” oraz nieczynna już Fabryka Ceramiki Artystycznej, tzw. Majoliki Kadyńskiej. Z Kadyn przejazd w stronę Tolkmicka, gdzie po drodze znajduje się piękny punkt widokowy, skąd widać jak na dłoni Zalew Wiślany, Mierzeję Wiślaną oraz niektóre miejscowości wypoczynkowe na Mierzei - Przebrno, Krynicę Morską, Piaski itd. Głównym celem wycieczki tego dnia jest Frombork - ze swym Wzgórzem Katedralnym. Do zwiedzania Katedra, Muzeum Zamkowe, Wieża Radziejowskiego z punktem widokowym i wahadłem Foucaulta. We Fromborku jest także warty obejrzenia d. Szpital i Kościół Świętego Ducha, z Muzeum Medycyny. Wewnątrz Szpitala Św. Ducha odkryte niedawno freski przedstawiające Sąd Ostateczny. W 2002 r. poświęcono we Fromborku Pomnik Ofiar Ucieczki przez Zalew Wiślany w styczniu - lutym 1945 r. Z Fromborka można udać się jeszcze do Braniewa - tu warta obejrzenia jest odbudowana Katedra pod wezwaniem św. Katarzyny. 6 km dalej znajduje się przejście graniczne - Gronowo - wieś znana też z dużej ilości bocianich gniazd. Z Gronowa przejazd do d. autostrady „berlinki”, obecnie odbudowanej i powrót do Elbląga.

Siódmy dzień.

Wyjazd w kierunku **Mierzei Wiślanej**. Droga prowadzi przez Żuławy Elbląskie w kierunku Nowego Dworu Elbląskiego i **Stegny**. W Stegnie do zwiedzania piękny kościół w zabudowie szachulcowej (z tzw. muru pruskiego). Wewnątrz malowidła na płótnie pokrywające sufit i ściany kościoła - łącznie ponad 400 m kwadratowych. Na uwagę zasługuje oryginalne i cenne wyposażenie kościoła. Ze Stegny przejazd przez **Sztutowo** - d. obóz koncentracyjny Stutthof, obecnie Muzeum. W obozie tym naziści niemieccy wymordowali ok. 70. tysięcy ludzi z różnych krajów Europy, przede wszystkim Żydów z Węgier i Grecji. Niedaleko Sztutowa, w Kątach Rybackich znajduje się rezerwat kormoranów, liczący 8 hektarów. W Krynicy Morskiej oglądamy molo z widokiem na Wysoczyznę Elbląską i Frombork oraz udajemy się na plażę. Powrót tą samą trasą do Elbląga.

Ósmy dzień.

Wycieczka z Elbląga do **Kaliningradu** (d. Königsberg, pol. Królewiec). Jest to jednak problem, gdyż każdy uczestnik wycieczki musi mieć paszport i wizę. W Kaliningradzie zwiedzamy Katedrę z Muzeum i grobem Immanuela Kanta, Muzeum Bursztynu oraz resztki umocnień d. twierdzy. Gdy starcza czasu - krótki wypad do d. kurortu - Swietłogorska (niem. Rauschen) nad Półwyspie Sambijskim.

Uwaga: Indywidualni turyści, mieszkający w hotelu, a dysponującym własnym środkiem lokomocji, mogą udać się również do **Ostródy** (krótko przez Morąg, gdzie znajduje się Muzeum

Herdera oraz część interesującego Muzeum Warmii i Mazur), czy też **Ilawy**, znanych ośrodków turystycznych. Godnym polecenia jest także całodzienny wyjazd na **Kaszuby** (Kościerzyna, Kartuzy (klasztor Cystersów), Chmielno - warsztat ceramiczny rodziny Neclów itp.

Opracował: Lech Słodownik